

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/38/2022
Identifikačné číslo spisu: 6616207019
Dátum vydania rozhodnutia: 29.11.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Mária Trubanová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:6616207019.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu D. Č., narodeného XX. D. XXXX, A., F. XXXX/XX, zast. advokátom JUDr. Andrejom Cifrom, Lučenec, J. Kráľa 5/A, proti žalovanému S.T. R., narodenému XX. F. XXXX, Q., S., E. XX, zast. advokátom JUDr. Danielom Příbylom, Lučenec, Dr. Vodu 18, o zaplatenie 50.000,- Eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Lučenec pod sp. zn. 7C/149/2016, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 12. januára 2018 sp. zn. 13Co/122/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má voči žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Lučenec (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo dňa 12. januára 2018 č. k. 7C/149/2016-243 žalobu zamietol a žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania.

1.1. Súd prvej inštancie dospel k takémuto záveru potom, čo zistil, že zmluva o pôžičke zo dňa 29. mája 2013 uzatvorená medzi žalobcom a žalovaným je simulovaným, a teda absolútne neplatným právnym úkonom pre absenciu vážnosti vôle uzatvoriť zmluvu o pôžičke. Zmluva o pôžičke bola medzi žalobcom a žalovaným uzavretá dňa 29. mája 2013, pričom žalovaný sa v nej zaviazal vrátiť poskytnuté plnenie do 15 dní odo dňa reálneho poskytnutia finančných prostriedkov. Z výpisu z účtu žalobcu okresný súd zistil, že k reálnemu plneniu došlo dňa 29. mája 2013. Zmluva o pôžičke mala presne špecifikovaný účel, a to kúpu nehnuteľností - budovy bývalej materskej školy spolu s pozemkami, zapísaných na LV č. XXXX k.ú. Lučenec.

1.2. Na základe vykonaného dokazovania súd prvej inštancie zistil, že skutočným dôvodom, pre ktorý boli žalovanému poskytnuté finančné prostriedky vo výške 50.000,- Eur bola vidina spoločného

podnikania spočívajúceho v odkúpení, rekonštrukcii a následného prenájmu nehnuteľnosti. Keďže v čase kúpy nehnuteľností nemali žalobca, žalovaný a pán Szmuda založenú obchodnú spoločnosť, prostredníctvom ktorej by realizovali svoje podnikateľské plány, kúpu nehnuteľnosti mali realizovať len manželia Váradyovci ako fyzické osoby. Dokazovaním mal okresný súd za preukázané, že žalovaný disponoval v čase kúpy nehnuteľnosti viac než dvojnásobkom finančných prostriedkov, ktoré predstavovali kúpnu cenu nehnuteľnosti. Za týchto okolností dospel okresný súd k záveru, že žalovaný nebol odkázaný na poskytnutú pôžičku a ustálil, že zmyslom tejto transakcie bol vklad finančných prostriedkov do spoločného podnikania.

1.3. Z výpovedí svedkov okresný súd zistil, že žalobca mal predmetnú pôžičku poskytnúť aj za ďalšieho spoločníka p. J., ktorý bol v čase, kedy došlo k reálnemu odovzdaniu finančných prostriedkov na dovolenke, pričom suma 50.000,- Eur mala byť spoločným vkladom žalobcu a p. J. (t.j. každý z nich mal dať do kúpy nehnuteľnosti 25.000,- Eur). Okresný súd ďalej zistil, že p. J. mal žalobcovi tieto finančné prostriedky vrátiť, a to 10.000,- Eur v hotovosti a 15.000,- Eur vkladom na účet žalobcu dňa 21. augusta 2013. Záver okresného súdu o tom, že sa v danom prípade nejednalo o pôžičku, ale o združenie investícií do spoločného podnikania, mal podporiť aj fakt, že žalobca nežiadal vrátiť finančné prostriedky v lehote, ktorá bola uvedená v zmluve (t.j. do 13. júna 2013), ale až dňa 09. mája 2016, kedy žalobca žalovaného písomne vyzval na vrátenie dlžnej sumy. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že v tom čase už boli vzájomné vzťahy medzi žalobcom, žalovaným a pánom Szmudom vážne narušené. Ďalším nepriamym dôkazom mala byť skutočnosť, že žalovaný predal dňa 08. júla 2013 predmetnú nehnuteľnosť spoločnosti THERMAL PARK RAPOVCE s.r.o., právnenému predchodcovi spoločnosti PROFEKTUS s.r.o., za sumu 100.000,- Eur, pričom na účet žalovaného bola dňa 13. novembra 2013 vyplatená len kúpna suma 50.000,- Eur, na ktorej vyplatenie dal pokyn práve žalobca ako konateľ spoločnosti PROFEKTUS s.r.o. . Okresný súd z vykonaných dôkazov zistil, že ešte v ten deň vybral žalovaný totožnú sumu zo svojho osobného účtu. Výpovede svedkov sa zhodovali v tom, že dňa 13. júla 2013 mal žalovaný na osobnom stretnutí v hoteli Slovan odovzdať v hotovosti žalobcovi sumu 25.000,- Eur a pánovi J. sumu 25.000,- Eur. Hypotéze o vrátení investícií v hotovosti nasvedčuje aj fakt, že dňa 14. júla 2013 si životná partnerka, a zároveň spoločníčka obchodnej spoločnosti PROFEKTUS s.r.o., Ing. C., vložila na svoj účet sumu 25.000,- Eur. Ing. C. sa v pozícii svedka k týmto udalostiam vyjadrila tak, že predmetný vklad uskutočnila z peňazí, ktoré jej boli vyplatené ako odstupné od zamestnávateľa po tom, čo ukončila svoj pracovný pomer v auguste 2012. Pokiaľ ide o vklad Ing. C. zo dňa 08. novembra 2013 a Ing. J. zo dňa 11. novembra 2013, každý vo výške 25.000,- Eur, do spoločnosti PROFEKTUS, s.r.o., mal okresný súd za to, že tento sa reálne premietol do obchodného podielu 25% každej zo spoločníčok, pričom zvyšných 50% má tvoriť, 30 %-ný obchodný podiel žalovaného a 20 %-ný podiel jeho manželky, ktorý do spoločnosti vložili nehnuteľnosť v ich osobnom vlastníctve. Z rozsiahleho dokazovania, svedeckých výpovedí a hodnotenia zistených skutkových okolností mal okresný súd za to, že zmluva o pôžičke zo dňa 25. septembra 2013 je simulovaným a absolútne neplatným právnym úkonom podľa § 37 ods. 1 OZ a finančné prostriedky medzi žalobcom, žalovaným a p. J. boli riadne vysporiadané podľa ich vzájomnej dohody.

1.4. O trovách konania rozhodol okresný súd podľa pomeru úspechu vo veci v súlade s § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku z. č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej ako „CSP“).

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj ako „odvolací súd“ a „krajský súd“), na odvolanie žalobcu rozsudkom z 28. augusta 2019 č. k. 13Co/122/2018-289 potvrdil rozsudok okresného súdu ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP a žalobcu zaviazal zaplatiť žalovanému náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % do troch dní od právoplatnosti uznesenia, ktorým súd prvej inštancie rozhodne o ich výške. Odvolací súd konštatoval, že žalobca v odvolaní neuviedol žiadne skutočnosti, okolnosti alebo argumenty, ktoré by neboli predmetom skúmania prvoinštančného súdu a s ktorými by sa prvoinštančný súd pri rozhodovaní a pri jeho odôvodnení náležite nevysporiadal. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia uviedol nasledovné.

2.1. Všetky dôkazy svedčia o tom, že finančné prostriedky, ktoré žalobca žalovanému dňa 29. mája 2013 poskytol boli použité na kúpu nehnuteľností, ktoré boli neskôr vložené do obchodnej spoločnosti,

ktorej štatutárom boli žalobca a žalovaný. Pokiaľ ide o vklad nehnuteľností do spoločnosti, tento v konaní spochybnený nebol, a teda je zrejmé, že nehnuteľnosti, na ktorých kúpu mali byť sporné finančné prostriedky použité, boli vložené do spoločnosti PROFEKTUS s.r.o. a práve prostredníctvom týchto nehnuteľností, spoločnosť realizovala svoje podnikanie. Pokiaľ žalobca v odvolaní uvádzal, že okresný súd pochybil, keď povýšil ničím nepreukázanú víziu podnikateľského plánu na roveň reálneho kontraktu, odvolací súd uvádza, že v priebehu celého konania nebolo zo strany žalobcu spochybnené, že by spoločnosť PROFEKTUS s.r.o. realizovala svoje podnikanie prostredníctvom využívania nehnuteľností, na ktorej kúpu boli sporné financie použité. Naopak, bol to bol práve žalobca, ktorý uviedol, že do objektu predmetnej nehnuteľnosti „ dotiahol spoločnosť COOP JEDNOTA Krupina“, a teda je zrejmé, že o využívaní predmetného objektu na podnikanie vedel, ba priam bol na ňom osobne zúčastnený ako konateľ spoločnosti.

2.2. K odvolaciemu argumentu žalobcu o tom, že v čase uzavretia zmluvy o pôžičke neexistoval medzi ďalšími osobami zúčastnenými na podnikaní žiadny konkrétny dohovor o združení financií, resp. žiadne iné dojednanie o inom úkone, odvolací súd uviedol, že podstatou simulovaných právnych úkonov je „naoko“ urobiť právny úkon (zastieraný), ktorým sa v skutočnosti sleduje iný právny úkon, a teda argumentácia žalobcu o neexistencii ďalšieho dojednania, ktoré by smerovalo k združeniu financií nie je v tomto prípade na mieste. Vyplyvajúc zo svedeckých výpovedí, ako aj z vyjadrení samotného žalobcu je možné konštatovať, že prvé úvahy o spoločnom podnikaní začali na jar (apríl/máj pozn. odvolacieho súdu) v roku 2013, kedy žalovaný dostal ponuku na odkúpenie nehnuteľnosti. Zároveň žalobca v odvolaní namietal, že o kúpu nehnuteľnosti sa mohla uchádzať spoločnosť THERMAL PARK RAPOVCE s.r.o. ako právny predchodca spoločnosti PROFEKTUS, s.r.o., ktorá bola založená ešte v roku 2012 a jej jediným spoločníkom bol JUDr. H. Na jednej strane teda žalobca v odvolaní uvádza, že prvé úvahy o spoločnom podnikaní prišli až na prelome mesiacov apríl / máj 2013, na druhej strane žalobca uvádza, že ak by existoval plán spoločného podnikania skôr, ako žalovaný začal realizovať proces kúpy nehnuteľností (marec 2013), mohla sa o kúpu nehnuteľnosti uchádzať obchodná spoločnosť, ktorá v čase realizácie kúpy nehnuteľností žalovaným a jeho manželkou nebola akokoľvek ekonomicky alebo personálne prepojená na osoby zúčastnené na podnikaní v spoločnosti PROFEKTUS, s.r.o.

2.3. Z predložených dôkazov je zrejmé, že o kúpu nehnuteľností sa uchádzali žalovaný spolu s manželkou ako fyzické osoby ešte v marci 2013, pričom k završeniu kúpneho procesu došlo až koncom mája 2013, teda v čase, kedy už existovala vízia spoločného podnikania. Záveru okresného súdu o tom, že zmluva o pôžičke je simulovaným právnym úkonom nasvedčuje aj skutočnosť, že v čase poskytnutia financií, žalovaný disponoval dostatkom vlastných finančných prostriedkov, ktoré mohol použiť na kúpu predmetných nehnuteľností. Je teda logický záver, že pokiaľ by mal žalovaný záujem kúpiť nehnuteľnosti výlučne pre seba, mohol kúpu financovať z vlastných zdrojov a nemusel si požičiavať financie od žalobcu. Podporným argumentom je v tomto prípade aj zmluvne dojednaná lehota na vrátenie finančných prostriedkov, a to do 15 dní odo dňa poskytnutia financií, t.j. do 13. júna 2013. Žalobca však žiadal o vrátenie „pôžičky“ až dňa 09. mája 2016, takmer 3 roky odo dňa poskytnutia financií, a v čase, kedy bol už žalobca odvolaný z funkcie konateľa spoločnosti, ktorá podnikanie skrz predmetnú nehnuteľnosť realizovala. Odvolaciemu súdu sa teda javí nanajvyš nepravdepodobné, že ak by bolo žalobcovým jediným zámerom poskytnúť žalovanému pôžičku, tak by bol žalobca ochotný čakať s vrátením bezúročnej pôžičky takmer 3 roky.

2.4. Odvolací súd konštatuje, že žalobca v odvolaní neuviedol žiadne podstatné argumenty, ktoré by mali zvrátiť rozhodnutie súdu prvej inštancie. Skutočnosť, že žalobca disponuje listinou - zmluvou o pôžičke zo dňa 29. mája 2013 však samo o sebe neznamena, že k pôžičke ako reálnemu kontraktu skutočne došlo. Základným zákonným predpokladom vzniku právneho úkonu je vážnosť vôle, a teda stav, kedy chce subjekt skutočne vyvolať právne následky typické pre daný právny úkon. Okresný súd teda postupoval správne, keď sa zaoberal vôľou zmluvných strán uzavrieť zmluvu o pôžičke. Z vykonaného dokazovania bolo zrejmé, že nebolo úmyslom žalovaného požičať si od žalobcu financie na kúpu nehnuteľností, ako bolo účelovo špecifikované v predmetnej zmluve. Bolo preukázané, že žalovaný disponoval dostatkom vlastných financií, ktoré by mohol použiť na kúpu nehnuteľnosti, pokiaľ by chcel kúpu nehnuteľností realizovať sám pre seba. Na druhej strane bolo preukázané, že v čase poskytnutia

financií už existoval spoločný podnikateľský zámer, ktorý sa mal realizovať prostredníctvom predmetnej nehnuteľnosti. Za týchto okolností sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvej inštancie o tom, že skutočnou vôľou žalobcu bolo investovať finančné prostriedky do kúpy nehnuteľnosti, určenej na spoločné podnikanie. Nasvedčuje tomu aj skutočnosť, že žalobca ako aj žalovaný sa niekoľko rokov spolupodieľali na chode obchodnej spoločnosti, pričom súdu nebolo preukázané, že by sa žalobca v čase vzájomnej kooperácie dožadoval vrátenia financií. K tomuto došlo až v čase, kedy už žalobca nebol konateľom obchodnej spoločnosti, nepodieľal sa na jej činnosti a nemohol ju zásadne ovplyvniť.

2.5. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd postupom podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

3.1. Odvolací súd nesprávne právne posúdil, keď vyhodnocoval otázku platnosti zmluvy o pôžičke zo dňa 29. mája 2013 s prihliadnutím predovšetkým na tie skutkové okolnosti, ktoré nastali až po uzatvorení zmluvy o pôžičke. Správnym právnym posúdením je, že pri vyhodnocovaní otázky platnosti zmluvy sa vychádza z okolností, ktoré existovali v čase jej faktického urobenia. Pričom dovolateľ poukázal na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1MOBdoV/16/2006 zo dňa 26. marca 2009 (R54/2010). V nadväznosti na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/113/2008 dovolateľ uviedol, že ak platí, že vôľa je psychický vzťah konajúceho k zamýšľanému (chcenému) následku a tiež, že na existenciu vôle sa usudzuje predovšetkým zo skutočností, za ktorých bol prejav urobený, potom musí platiť záver, že na existenciu vôle v čase uskutočnenia jej prejavu sa usudzuje na základe takých okolností, ktoré svedčia o tom, čo konajúci subjekt chcel, nie o čom vedel. Odvolací súd v dovolaní napadnutom rozhodnutí túto otázku nemohol právne posúdiť správne, pretože bral zreteľ na tie okolnosti existujúce v čase podpisu zmluvy o pôžičke dňa 29. mája 2013, o ktorých síce žalobca vedel, ktoré však nemajú žiadny súvis, ani príčinnú súvislosť s otázkou toho, čo dovolateľ skutočne chcel. Spochybňovať platnosť zmluvy o pôžičke zo dňa 29. mája na tom základe, že údajne bola vôľa účastníkov iná, je preto neadekvátne.

3.2. Odvolací súd vec nesprávne právne posúdil aj tým, keď neprihliadol na princíp právnej istoty a princíp ochrany dobrej viery účastníka zmluvy o pôžičke zo dňa 29. mája 2013 v to, že táto zmluva nie je zastretý právny úkon. Správnym právnym posúdením je, že účastník zmluvy, ktorý je dobromyseľný v tom, že zmluva nie je zastretým právnym úkonom, musí byť chránený spôsobom, že vo vzťahu k nemu sa neplatnosti právneho úkonu domáhať nemožno. Pričom dovolateľ poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo/1912/2003 a najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/12/2012. Ak ten účastník, ktorý koná len „na oko“ (predstiera vôľu), dôkazne nepreukáže, že druhý účastník právneho úkonu mal a mohol vedieť o simulovaní právneho úkonu, nemožno sa dovolávať voči tomu účastníkovi neplatnosti právneho úkonu. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí túto otázku nemohol právne posúdiť správne, pretože neprihliadol na skutočnosť, že žalovaný mal povinnosť preukázať, že žalobca mal a mohol vedieť o simulovaní právneho úkonu. Keďže odvolací súd takto nepostupoval zákonite neposkytol žiadne vysvetlenie toho, ktorá skutočnosť je tou, pre ktorú dovolateľ mal a mohol vedieť o simulovaní i právneho úkonu. Dovolateľ poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/429/2014. Keďže žalovaný v spore so žalobcom spochybňuje vážnosť svojej vôle, bolo možné túto jeho argumentáciu považovať za právne relevantnú len v prípade, ak by okolnosti uzatvárania zmluvy o pôžičke zo dňa 29. mája 2013 vyvolávali pochybnosti o vážnosti jeho skutočnej vôle túto zmluvu uzavrieť a tieto okolnosti aj museli byť druhou stranou (dovolateľom) rozpoznateľné. V prípade, ak aj žalovaný skutočne nechcel právny úkon - zmluvu o pôžičke zo dňa 29. mája 2013 urobiť, ale dovolateľ nemohol vedieť o simulovaní právneho úkonu, nejde o nedostatok vážnej vôle na strane žalovaného, ale len o mentálnu rezerváciu na jeho strane, ktorá nespôsobuje neplatnosť právneho úkonu. Treba tiež pripomenúť, že to bol žalovaný, kto spochybňoval vážnosť svojej vôle, preto mal v priebehu sporu preukázať, že urobil všetky úkony smerujúce k tomu, aby druhého účastníka oboznámil s tým, že z jeho strany nejde o vážnu vôľu. Ak sa tak neurobí (žalovaný to v spore nepreukázal), má sa vychádzať z princípu právnej istoty a princípu ochrany dobrej viery druhého účastníka zmluvy o pôžičke zo dňa 29.

mája 2013, t. j. dovolateľa.

3.3. Odvolací súd vec nesprávne právne posúdil ďalej aj tým, keď nevychádzal prioritne zo zásady zachovania platnosti zmlúv. Správnym právnym posúdením by bolo rešpektovanie princípů preferujúceho platnosť zmlúv. Dovolateľ poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 640/2014. Pričom zdôraznil, že dôvod neplatnosti musí byť preukázaný bez pochybností, pretože v opačnom prípade platí, že zmluva musí byť vyhodnotená ako platný právny úkon.

3.4. Odvolací súd vec nesprávne právne posúdil tým, keď zmluvu o pôžičke zo dňa 29. mája 2013 mal za simulovaný právny úkon, a teda za neplatný právny úkon pre nedostatok vážnosti vôle jej účastníkov spôsobiť tie následky, ktoré sa s takým prejavom (zmluvou o pôžičke) spájajú. Správnym právnym posúdením je (pokiaľ by odvolací súd vec posudzoval v zmysle vyššie uvedeného), že zmluva o pôžičke zo dňa 29. mája 2013 je platným právnym úkonom. V konaní nebolo preukázané, že by v čase uzatvorenia zmluvy o pôžičke zo dňa 29. mája 2013 existovalo určité dojednanie o inom právnom úkone, ktorý mal byť údajne zmluvou o pôžičke zakrytý. Údajná zmluva o združení finančných prostriedkov ku dňu 29. mája 2013 ani objektívne existovať nemohla, pretože v danom čase neboli k dispozícii prostriedky, ktoré by bolo vôbec možné združiť. Bol to práve žalovaný, ktorý požiadal žalobcu o poskytnutie pôžičky 50.000,- eur a požičanú sumu žalovaný doposiaľ žalobcovi nevrátil.

3.5. Dovolateľ navrhol, aby najvyšší súd zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, zároveň si uplatnil nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

4. Žalovaný sa k dovolaniu žalobcu nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie nie je prípustné.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012 a 7Cdo/92/2012, ktoré sú aktuálne aj za súčasnej procesnoprávnej úpravy).

7. Najvyšší súd opakovane vyslovil názor, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na príslušnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (por. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015).

8. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/209/2015, 3Cdo/36/2016, 5Cdo/264/2014, 1Cdo/334/2013). Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (por. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/348/2013, 3Cdo/319/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

9. Naznačenej mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú špecifikované v ustanoveniach § 420 CSP (prípustnosť dovolania pre vady zmätočnosti) a § 421 CSP (prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky). Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa v dovolaní uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a náležitým spôsobom označiť dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. V danom prípade dovolateľ v dovolaní výslovne označil dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

12. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12.1. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie § 421 CSP vyplýva, že musí ísť o otázku právnú (v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku), ktorou sa rozumie tak otázka hmotnoprávna odvíjajúca sa od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine, ako aj o otázka procesnoprávna, ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení. Musí ísť o právnú otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia.

12.2. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, jej aplikácii na podklade skutkových zistení (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/218/2017, sp. zn. 3Cdo/150/2017, 4Cdo/7/2018, 4Cdo/32/2018, 7Cdo/99/2018).

12.3. Pre právnú otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktoré zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej dovolací súd už určitú právnú otázku vyriešil, rozhodovanie jeho senátov sa ustálilo na zvolenom riešení tejto otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Najvyšší súd k tomu v rozhodnutí sp. zn. 2Cdo/203/2016 (podobne tiež napríklad v rozhodnutiach sp. zn. 3Cdo/6/2017, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017, 6Cdo/123/2017 a 7Cdo/140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnú otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od

ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“. Rovnako podľa R 83/2018 ak dovolateľ odôvodnil prípustnosť dovolania odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ Civilného sporového poriadku, potom je povinný v dovolaní výslovne uviesť právne posúdenie odvolacieho súdu, ktoré považuje za nesprávne, konkretizovať, ako mal odvolací súd právnu otázku správne vyriešiť a zároveň musí špecifikovať ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa mal podľa jeho názoru odvolací súd pri svojom rozhodovaní odkloniť.

13. Žalobca v súvislosti s uvádzaným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP právnu otázku jasne nevymedzil. Z obsahu dovolania vyplýva nesúhlas dovolateľa s posudzovaním (ne)platnosti zmluvy o pôžičke.

14. Dovolateľ v dovolaní uviedol, že odvolací súd vec „nesprávne právne posúdil, keď vyhodnocoval otázku platnosti zmluvy o pôžičke zo dňa 29. mája 2013 s prihliadnutím predovšetkým na tie skutkové okolnosti, ktoré nastali až po uzatvorení zmluvy o pôžičke (...)“ Pričom odklon odôvodňoval s poukazom na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1MOBdoV/16/2006 (R54/2010) a sp. zn. 1Cdo/113/2008.

14.1. Rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1MOBdoV/16/2006 (R54/2010) sa týkalo neplatnosti zmluvy o predaji podniku z dôvodu nespĺnenia podmienok podľa zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby.

14.2. Rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/113/2008 sa týkalo neplatnosti právneho úkonu - kúpnej zmluvy k nehnuteľnostiam z dôvodu nezahyby vôle strán zmluvy s ich písomným prejavom v zmluve uvedeným.

14.3. Je tak zjavné, že dovolateľom uvádzané rozhodnutia sú nesúvisiace, nakoľko posudzujú inú skutkovú situáciu, ale aj právnu, keďže síce riešili (aj) neplatnosť právneho úkonu avšak na rozdiel od posudzovaného prípadu, v ktorom sa posudzovala neplatnosť zmluvy o pôžičke, predmetné rozhodnutia posudzovali neplatnosť zmluvy o predaji podniku a kúpnej zmluvy k nehnuteľnostiam.

15. Dovolateľ ďalej namietal, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil aj tým, keď neprihliadol na princíp právnej istoty a princíp ochrany dobrej viery účastníka zmluvy o pôžičke zo dňa 29. mája 2013 v to, že táto zmluva nie je zastretý právny úkon. Pričom dovolateľ poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo/1912/2003 a najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/12/2012, 5Cdo/429/2014.

15.1. K uvedenej námietke dovolací súd poukazuje, že za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia alebo stanoviská najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, ale tiež opakovane vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu nespochybnili názory obsiahnuté v rozhodnutí dosiaľ nepublikovanom (porovnaj napr. sp. zn. 3Cdo/158/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 6Cdo/129/2017, 8Cdo/33/2017). Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986“ (R 71/2018). Vzhľadom na uvedené rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo/1912/2003 nenapĺňa pojem ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu v zmysle zákonnej požiadavky podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

15.2. V rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/12/2012 bolo predmetom veci preskúmanie

rozhodnutia odvolacieho a okresného súdu, ktoré rozhodli o žalobe, ktorou sa žalobkyňa domáhala voči žalovanej zaplata 11 949,90 € s príslušenstvom titulom nezaplata odmeny (vo výške 9 násobku priemernej mesačnej mzdy) na základe dodatku k pracovnej zmluve.

15.3. V rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/429/2014 bola predmetom sporu pohľadávka vyplývajúca zo zmluvy o dodávke plynu na odberné miesto, pričom dovolací súd zamietol dovolanie žalovaného proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorý žalobcovi priznal jeho pohľadávku z dôvodu, že námietka relatívnej neplatnosti posudzovanej zmluvy bola vznesená po uplynutí 3-ročnej premlčacej lehoty.

15.4. Je tak zjavné, že dovolateľom uvádzané rozhodnutia sú nesúvisiace, nakoľko posudzujú inú skutkovú situáciu, ale aj právnu, keďže síce riešili (aj) neplatnosť právneho úkonu avšak na rozdiel od posudzovaného prípadu, v ktorom sa posudzovala neplatnosť zmluvy o pôžičke, predmetné rozhodnutia posudzovali neplatnosť dodatku k pracovnej zmluve a zmluvy o dodávke plynu.

16. Dovolateľ namieta, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil ďalej aj tým, keď nevychádzal prioritne zo zásady zachovania platnosti zmlúv, čím sa odklonil od nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 640/2014.

16.1. K dovolateľom uvedenému nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 640/2014, však musí dovolací súd opätovne s poukazom na R 71/2018 konštatovať, že uvedený nález nenapĺňa pojem ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu v zmysle zákonnej požiadavky podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

17. Dovolateľ v rámci dovolania zároveň namieta, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil aj tým, keď zmluvu o pôžičke zo dňa 29. mája 2013 mal za simulovaný právny úkon, a teda za neplatný právny úkon pre nedostatok vážnosti vôle jej účastníkov spôsobiť tie následky, ktoré sa s takým prejavom (zmluvou o pôžičke) spájajú. Dovolateľ však k predmetnej námietke nielenže neformuloval právnu otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, ktorý ako dovolací dôvod označil vo svojom dovolaní, ale neuviedol ani žiadne rozhodnutia reprezentujúce prax dovolacieho súdu, od ktorých sa mal eventuálne odvolací súd odkloniť.

18. V danom prípade najvyšší súd aplikujúc ustanovenie § 124 CSP v rozumnej miere posudzoval dovolanie podľa jeho obsahu a v snahe autenticky porozumieť textu dovolania ako celku (vid' nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 15/2021 z 25. mája 2021 alebo jeho nález sp. zn. I. ÚS 336/2019 z 09. júna 2020) dospel k záveru, že sám dovolateľ k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP neformuloval zákonným spôsobom v rámci svojich námietok žiadnu právnu otázku a zároveň z argumentácie dovolateľa nie je možné žiadnu právnu otázku odvodiť ani postupom podľa § 124 CSP, pretože dovolateľ len uviedol, že nesúhlasí s právnym názorom súdov v súvislosti s hodnotením ne/platnosti zmluvy o pôžičke zo dňa 29. mája 2013 a tým, že táto zmluva nie je zastretý, ani simulovaný právny úkon, a nevychádzal zo zásady zachovania platnosti zmlúv (čo je podľa neho odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu), čo však nezodpovedá zákonnému vymedzeniu dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a § 432 CSP. Navyše podľa názoru dovolacieho súdu dovolateľom vyjadrená dovolacia argumentácia („Odvolací súd v dovolaní napadnutom rozhodnutí túto otázku nemohol právne posúdiť správne, pretože bral zreteľ na tie okolnosti existujúce v čase podpisu zmluvy o pôžičke dňa 29. mája 2013, o ktorých síce žalobca vedel, ktoré však nemajú žiadny súvis ani príčinnú súvislosť s otázkou toho čo dovolateľ skutočne chcel (...) V prípade, ak aj žalovaný skutočne nechcel právny úkon - zmluvu o pôžičke zo dňa 29. mája 2013 urobiť, ale dovolateľ nemohol vedieť o simulovaní právneho úkonu, nejde o nedostatok vážnej vôle na strane žalovaného, ale len o mentálnu rezerváciu na jeho strane, ktorá nespôsobuje neplatnosť právneho úkonu. Treba tiež pripomenúť, že to bol žalovaný, kto spochybňoval vážnosť svojej vôle, preto mal v priebehu sporu preukázať, že urobil všetky úkony smerujúce k tomu, aby druhého účastníka oboznámil s tým, že z jeho strany nejde o vážnu vôľu.“), tenduje skôr k vykonanému dokazovaniu, hodnoteniu dôkazov a skutkovým otázkam, čo významovo nezodpovedá kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/

CSP.

19. Žalobca v dovolaní zákonným spôsobom nevymedzil právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a následne malo zakladať nesprávne právne posúdenie veci.

19.1. Námiety dovolateľa v súvislosti s dovolacím dôvodom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP sú formulované všeobecne bez náležitého odôvodnenia. Dovolateľ v danom prípade vymedzil iba všeobecnú charakteristiku nesprávností, ku ktorým došlo podľa jeho názoru v konaní pred odvolacím súdom, aj súdom prvej inštancie. Dovolací súd ďalej konštatuje, že dovolateľ nezadefinoval žiadnu právnu otázku, preto ju ani nemohol vymedziť tak, ako to vyžaduje ustanovenie § 432 ods. 2 CSP. Nepostačuje uviesť v čom vidí nesprávnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom, že tento prípadne postupoval formálne, nedbal na materiálnu ochranu práv, nerešpektoval právne zásady a princípy, bolo potrebné, aby v tomto kontexte formuloval právnu otázku, ozrejmil v čom práve takto položená otázka a jej zodpovedanie má vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, označil ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, vysvetlil jej odklon a ponúkol ako má byť táto otázka správne riešená. Dovolateľ však v danej veci tak nepostupoval. Sama polemika s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika prístupu odvolacieho súdu k vykonanému dokazovaniu/ hodnoteniu dôkazov, či právnemu posudzovaniu vecí významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 CSP. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili súd prvej inštancie a odvolací súd.

19.2. V námietskach dovolateľa ide dokonca o otázky skutkové. Dovolateľ preto nesprávne právne posúdenie veci odôvodňuje spochybnením skutkových zistení, ku ktorým dospeli súdy nižších inštancií. Dovolací súd zdôrazňuje, že v prípade ak by aj bolo možné odvodiť právne otázky podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, otázky ktoré majú skutkovú (nie právnu) povahu, nemôžu byť relevantné z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a nemôžu viesť k založeniu prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia.

19.3. Dovolateľ tiež buď vôbec neuviedol alebo uviedol v dovolaní nesúvisiace rozhodnutia alebo rozhodnutia dovolacieho súdu nespĺňajúce pojem ustálená prax dovolacieho súdu (R 83/2018), od ktorých sa mal odvolací súd odkloniť. Na základe uvedeného nemôže najvyšší súd pristúpiť k posúdeniu prípustnosti dovolania a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa; v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný, bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa účelu ustanovenia § 421 ods. 1 CSP. Je tak nepochybné, že v dovolaní absentuje zákonom požadovaná náležitosť - dovolacie dôvody v ňom nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 432 CSP. Absenciu uvedeného považuje CSP za dôvod pre odmietnutie dovolania pre neprípustnosť.

20. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd môže len konštatovať, že dovolateľ nevymedzil právnu otázku relevantnú z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP zákonným spôsobom, teda dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom podľa § 432 CSP, preto dovolací súd dovolanie žalobcu v tejto časti ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP.

21. Žalovaný bol v dovolacom konaní úspešný, preto mu dovolací súd na základe ustanovenia § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcovi v plnom rozsahu.

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.